

פרשת בשלח טו בשבט מהרב אליהו אלחרר רב העיר מודיעין מכבים רעות

בס"ד פרשת בשלח ט"ו בשבט

יום חמשה עשר בשבט נקבע כראש השנה לאילנות כמבואר במשנה (ר"ה ב.). לשיטת בית הלל, ויום זה קובע את מעמדם ההלכתי של האילנות כתחילת השנה לענין מעשרות וערלה. ופירות שחנטו לפני ט"ו בשבט משתייכים לשנה קודמת ופירות שחנטו אחר ט"ו בשבט משתייכים לשנה הבאה.

ואכן צמיחת ופריחת האילנות משמעות נוספת יש בה והוא הדמיון וההקבלה לפריחה וצמיחת האדם, כי האדם עץ השדה. ובתהילים נאמר- "צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה, שתולים בבית ד' בחצרות אלוקינו יפריחו".

הארז - חזק הוא ויציב, אך פירות אין לו.

התמר - עושה פירות, אך אין בו יציבותו של הארז.

הצדיק שני הדברים בו חזק הוא ויציב - כי שתול הוא בבית ד' יסודותיו בתורה ובקדושה, ואת פירותיו עושה הוא בחצרות אלוקינו - גם בחוץ מראה הוא את פיריו כי בזכות שורשיו האיתנים בדרך ד' לא יזיזנו מאומה מדרך זו גם בתוך סערת החיים.

ובמדרש איתא - נמשלו ישראל לעץ - שנאמר "זאת קומתך דמתה לתמר" ומדוע דוקא לתמר?

כי כתמר הזה שהוא מתקיים גם במדבריות, ואין הבצורת ממיתה אותו כך ישראל מתקיימים גם בגלות, ואין הצרות מכלות אותם.

כתמר זה העומד זקוף וענפיו בראשו כך ישראל מתקיימים גם בגלות ואין הצרות מכלות אותם.

כתמר זה העומד זקוף וענפיו בראשו כך ישראל אינם כופפים ראשיהם ונושאים כפיהם רק אל הקב"ה בלבד, כתמרים אלה המשמחים לב ההולך במדבר ומרמזים לו על מקור מים ועל תמרים מתוקים - כך ישראל מפיצים פירותיהם המתוקים במדבר התהייה וקוראים לכל לשוב אל מקור מים חיים אל הקב"ה.

ובספר קדושת לוי מוצאים אנו משמעות נוספת, שהרי יש קשר בין יום ט"ו בשבט ליום ט"ו באב (וכן מובא במקומות שונים) והענין המקשר כך הוא - צא וחשוב מט"ו בשבט עד ר"ח ניסן - מ"ה יום ומט"ו באב עד ר"ה ג"כ מ"ה יום, ונחלקו

בגמ' (ר"ה יא.) אם בתשרי נברא העולם או בניסן, וידוע מש"כ בפרקי דרבי אליעזר שהאדם נברא בר"ה או בר"ח ניסן והבריאה התחילה ה' ימים קודם לכן היינו או בכ"ה אדר או בכ"ה אלול, ומט"ו בשבט עד כ"ה אדר יש 40 יום ומט"ו באב עד כ"ה אלול 40 יום כנגד ארבעים יום של יצירת הולד ואנו הרי פוסקים דאלו ואלו דברי אלוקים חיים (ראה תוס' ר"ה כ"ז.) דבתשרי עלה במחשבה ונברא למעשה בניסן לכן שפיר אנו נוהגים יו"ט ג"כ בט"ו בשבט וגם בט"ו באב, עכ"ד.

אולם יש להבין מה הטעם שבט"ו בשבט נוהגים העולם להרבות בסעודה ואילו בט"ו באב שגם הוא יו"ט אין נוהגים כן?

נראה להסביר שדבר מיוחד מוצאים אנו בט"ו באב שבו היו יוצאות בנות ישראל לכרמים ומוצאים בני זוג זה לזה, וגם ביום זה הותרו השבטים לבא זה בזה, נמצא שיום זה היה סימן גדול לאחדות ואהבה בין איש לרעהו ובין כלל ישראל זה לזה, כמו כן אנו רואים בענין האדמה אשר מצמיחה פירות ואילנום טובים להנות בהם בני אדם, וכאשר חסר גשם להצמיח התבואה גורם הדבר לתחושה כללית של חיסרון ואילו כאשר יש שפע בעולם והארץ מצמיחה תבואה בשפע גורם הדבר לאותה ברכה של ארץ זבת חלב ודבש נמצא שגם יום חג האילנות הוא חג למגדלי האדמה ולכל בני האדם הניזונים ממנה והאדמה במובן זה מהוה קשר- מלכד עבורם באשר כולם זקוקים למים כדי שתצמח תבואתם ואף אלו שאינם עסוקים בגידול הישיר של התבואה זקוקים הם לפירותיה נמצא כי הצומח מאחד את הנבראים. כי האדם עץ השדה במובן זה כולם תלויים וקשורים בעץ השדה.

ולכן בט"ו באב שיסוד החג הוא על בסיס הקשר הרוחני שבו לא תיקנו חז"ל לסעוד ולהנות הגוף אולם בט"ו בשבט שביסודו הוא קשר גשמי של פירות ותבואות השדה תיקנו בו יום שמחה בסעודה לשמח גם את הגוף הגשמי.

ונסיים בתפילת יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנזכה לשנה מבורכת בגשמים ותבואה ואילנות שיתנו פירות טובים ומבורכים, אמן.

בברכה

הרב אליהו אלחרר רב העיר מודיעין מכבים רעות